

2017-05-11
N2017/03480/TS**Näringsdepartementet**Trafikanalys
Torsgatan 30
113 21 Stockholm

Uppdrag att utreda hur kunskapen om järnvägstransporter kan förbättras

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Trafikanalys att utreda förutsättningarna för att kontinuerligt ta fram ett utvecklat kunskapsunderlag om transporter på järnväg. Fokus ska ligga på förbättrad kunskap om gods- och passagerarflöden genom att ta fram data med högre geografisk upplösning och som ger bättre möjlighet till jämförelser inom och mellan trafikslag än vad som redovisas i dagens statistik. För godstransporter avses godsflöden med varugrupsindelning med ökad geografisk uppdelning.

Inom ramen för uppdraget ska särskilt följande frågor behandlas:

- Inventering av tänkbara datakällor om transporter på järnväg och bedömning av möjligheten att använda dessa. Inventeringen ska ske i samråd med Trafikverket.
- Inventering av möjligheter att validera och kalibrera modeller för prognostisering och analys av järnvägstransporter på detaljerad nivå. Inventeringen ska ske i samråd med Trafikverket.
- Ta fram ett förslag till utformning och produktion av utvecklad statistik om gods- och persontransporter på järnväg.

De förslag som Trafikanalys lämnar ska i den mån det är möjligt vara kostnadsberäknade och konsekvensbedömda, även ur ett jämställdhetsperspektiv. I uppdraget ingår att klargöra vilka uppgifter som behöver samlas in och varför, liksom att föreslå vilka aktörer som bör samla in uppgifterna. Förslaget ska utformas så att dubbelarbete vad gäller insamling och utlämning av uppgifter undviks. Trafikanalys ska inom ramen för uppdraget även identifiera om förslagen förutsätter författningsändringar och vid behov lämna förslag på författningstexter. Trafikanalys ska även redovisa en

internationell jämförelse kring statistik- och modellutveckling för järnvägstransporter.

Vid genomförandet av uppdraget ska Trafikanalys samråda med berörda uppgiftslämnare och statistikanvändare såsom transportköpare, transportsäljare, kommuner, landsting och regionalt utvecklingsansvariga organisationer.

Trafikverket, Transportstyrelsen och andra berörda myndigheter ska bistå Trafikanalys i genomförandet av uppdraget.

Trafikanalys redovisa den del av uppdraget som rör inventering till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 1 december 2017.

Trafikanalys ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast 1 februari 2018.

Skälen för regeringens beslut

Sverige är beroende av ett hållbart och effektivt transportsystem i hela landet och över landsgränser, vilket kan bidra till att nå regeringens målsättning om att Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet 2020. Ett väl fungerande transportsystem är en förutsättning för att företagen ska kunna verka i hela landet. Regeringens mål är att de nationella miljömålen ska klaras. Visionen är att Sverige 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Det är därför viktigt att transportsystemets miljö- och klimatpåverkan minskas.

En förutsättning för effektiv styrning på järnvägsområdet är tillgång till relevant kunskap. Den officiella statistiken om järnvägstransporter finns endast på aggregerad nationell nivå. Mer detaljerade underlag behövs för t.ex. prognoser, bedömning av potential för kapacitetsutnyttjande eller överflyttning, analys av konsekvenser av störningar och analys av begränsningar för transportköpare. I dag används modeller baserade på osäkra skattningar för att göra denna typ av analyser, vilket skapar osäkerhet vid bedömningar av åtgärdsförslag. Även EU-kommissionen efterfrågar i olika sammanhang statistik om järnväg på en mer detaljerad nivå med en högre geografisk upplösning.

För väg-, sjö- och lufttransporter samlas statistikunderlag in på en detaljerad nivå, ner till enskild lastbil, fartyg eller farkost. Vid publicering aggregeras dessa data för att respektera företagens behov av sekretess, men detaljerad

underlagsdata finns tillgänglig för kvalitetskontroll och forskningsanalyser där sekretessen beaktas. På järnvägsområdet har det tidigare antagits att endast nationella summeringar är möjliga av sekretesskäl, men konsekvenserna av en redovisning på en mer detaljerad nivå har inte prövats. Jämfört med övriga trafikslag har järnvägen därmed sämre förutsättningar för en kunskapsbaserad behandling i transportpolitiken (Trafikanalys Rapport 2016:7). Även Utredningen om järnvägens organisation konstaterade i betänkandet En annan tågordning bortom järnvägsknuten (SOU 2015:110) att det finns stora brister i statistik- och kunskapsunderlagen på järnvägsområdet, men hann inte närmare utreda frågan. Utredningen pekade även på att det behövs klargöranden om vilka uppgifter som behövs och varför, liksom en bättre samordning mellan olika myndigheter för att undvika dubbelarbete avseende insamling och lämning av uppgifter. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har pekat på att statistiken på järnvägsområdet behöver utvecklas, exempelvis avseende tidtabellskilometer, personkilometer och antal resenärer (Öppna jämförelser för kollektivtrafiken 2015).

På regeringens vägnar

Anna Johansson

Anna Ullström

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA och K

Näringsdepartementet/SUBT, MRT, TIF, FF, FÖF och PBB

Miljö- och energidepartementet/MM och NA

Trafikverket

Transportstyrelsen